

७५०८

विद्या
पद आषाक ६ सं

(२५०८)

१०३०

१०२५०८

(1)

॥ पद्मथमाषकप्रारम्भः ॥

(2)

४० प्र०
॥१॥

॥ ॥ श्रीगणेशायनमः ॥ ॥ हरिः ओम् ॥ अग्निं ईक्षे ॥ पुरः रहितम् ॥ यज्ञस्या
 हैवांकुतिं लोहातां रत्नं धातम् ॥ अग्निः ॥ ईर्वैषिः ॥ कुषिः ॥ ईद्यः ॥ नृत
 नैः ॥ उत्तरासः ॥ देवान् ॥ आ॒ इ॑ ह॑ व॑ क्षुति॑ ॥ अग्निना॑ रथिमा॑ अ॒ श्र॒ व॑ ता॑ पोषं ॥
 ए॒ वा॑ दि॑ वे॑ इ॑ वे॑ य॑ श्वरा॑ सं॑ वा॑ गवत्त॑ तम् ॥ अग्ने॑ या॑ य॑ ज्ञा॑ अ॒ ध॒ रा॑ विश्वतः॑ प
 रि॑ भूः ॥ असि॑ सः ॥ इ॑ ता॑ दे॑ वे॑ त्रु॑ गच्छति॑ ॥ अग्निः ॥ होता॑ कृतिः॑ कृतुः॑ स॒ त्यः॑
 वित्र॑ अ॒ वः॑ रत्नमः॑ दे॑ वः॑ दे॑ वैषिः॑ ॥ आ॑ गमुत्ता॑ ॥ २ ॥ य॑ त्रा॑ अंगा॑ दा॑ श्रुष्टे॑ त्वं ॥
 अग्ने॑ भद्रं ॥ कृ॑ रिष्यसि॑ तवा॑ इ॑ तो॑ तत्त्रा॑ स॒ त्या॑ अंगिरः॑ ब॑ पा॑ त्वा॑ अ॒ ग्ने॑ दि॑ वे॑
 उ॑ दि॑ वे॑ दा॑ षाः॑ व॒ त्तः॑ धि॑ या॑ व॒ यं॑ नमः॑ भरतः॑ ॥ आ॑ इ॑ म॑ सि॑ रा॑ जंता॑ अ॒ ध॒ रा॑ ॥ १ ॥

(2A)

णाम्। गोपाम्। कृतस्या हीदिविं। वर्द्धमानं। स्वेऽमेसः। नः। पिताऽइवा
 सुनंवे। अग्नेऽसुः उपायुनः। भुव्रासत्त्वानः। स्वरूप्य॥२॥ वायोइति। आ।
 याहि। दश्चत्राइमेसोमः। अरंऽकृताः। तेषाम्। पाहि। श्रधिः। हवे
 म्। वायोइति। उङ्केजिः। जरन्नाल्वाम्। अद्वा। जरितारः। सुतऽसोमः।
 अहः। रविदः। वायोइति। तव। प्रः। एंचत्ती। धेना। जिग्नि। दाश्रुषेः।
 उरुची। सोमः। पीतये। इंद्रवाद्युति। इमेसुताः। उप। प्रयः। रमिः।
 आ। गुज्ञम्। इंदवः। वां। उच्चाति। हि। वायोइति। इंदः। चाचेतथः। सुता

(3)

प० प्र०
॥३॥

नां वाजिनीवसुडतिवजिनीऽवसौ आयुतं उपादवता ॥३॥
 वायोइति इंद्रः । त्रा सुन्ततः आयुतं उपानिः २ कृतं मश्का इथा
 धिया तुरा मित्रं बुवेष्ट दक्षं वरुणं च रित्तादसंधियम् वृत्ताची
 मा साधता कुते ना मित्रा वरुणा कृतः वृधौ । कृतः सुत्ता कृतुम्
 वृहंतम् आग्नेये इति कवी इति गः । मित्रा वरुणा तुविः जातौ अ^०
 रुः क्षया दक्षं दध्योते इति अपसम् ॥४॥ अश्विना यज्ञवरीः इषः ।
 दुवस्या इति दुवतः पाणी शुभेः पुत्री इति पुरुः भुजा च न स ॥५॥

अ०९

(3A)

तमा अस्त्रिना पुरुदं ससा नरा शबीरया धिया धिष्ठावनतं
गिरः दस्ता युवा कवः सुताः नामया वृक्तः बहिंषः आ यातमा
रुद्वर्तनी इति रुद्वर्तनी इति आ यहि चित्रभानो इति चित्रभा
नो सुताः इमेत्यवः यवः अष्टवीभिः तना पृतासः न धिया इषि
तः विप्रज्ञतः सुतः वतः उपात्रस्ताणि वायतः न ततुजानः उ
पात्रस्ताणि हरिवः सुतो दुधियानः चनः ॥५॥ ओ मासः चर्षेणि
उष्टतः विष्वेदिवासः आ पृतादाश्वासः दाशुषः सुताविष्वेदवा

(4)

୧୦୨୦
॥୩॥

(6A)

गोऽहाः इत्तरे वत्तः। महः। अथा तो अंत्रमानं। विद्यामा सुः मतीनां। मा-
नुः। अतिरच्यः। आग्नि। परा इहि विग्रं। अस्त्रतम्। इदं। एष। विपः२
चित्रम्। यः। तो। सखिः। भ्यः। आवरम्। उत्तरा ब्रुवं त्रुनः। निहः। निः। अन्य-
तः। चित्रा। आरुत्तरा। दधाना। इदं। इत्तरा। दुवः॥७॥ उत्तरानुः। सुः भगान्। अ-
रिः। वो चेयुः। दस्। कृष्णयः। स्यामा इत्तरा। इदं। स्यामर्मणि। आ। द्वै। आशुः।
आशं वे। भरुयुक्ति श्रियम्। नृपमादन। पुत्रयत्। मंदयत्। सर्वा। अस्मा।
पीत्वा। शत्रुक्तो। इति शत्रुक्तो। धनः। लक्ष्मीणाम्। अभवः। प्रा। आवः।

(5)

४० प्र०
॥४॥

वाजेषु वृजिनम् । तं स्ता । वाजेषु वृजिनम् । वृजया मः । शतक्रतोऽ
 तिशतः क्रतो । धना नाम् । इंद्रा मातया यः । रुयः । अवनिः । मुहान् ।
 मुः पारः । सुच्चतः । सखा तस्माइंद्राया ग्रायत ॥४॥ आत्मा आइत ।
 नि । सीदुत्ताइंद्रा अभिप्रायत् । सखाय । लोमः वाहसः । पुरुः तमें ।
 पुरुणा । ईश्वानं वार्या णाम् । इंद्रा सोमेसचा । सुतो सः । धानः । योगे आ ।
 मुवत्ता सः । रुयो सः । पुरमः ध्याम् । गमत् । वाजेभिः । आसः । नः । यस्या ।
 सुः स्थे । नावृष्टते । हरीऽति । समतः । सुशब्दवः । ० सुतः । पात्रै । सुताः । ॥४॥

४०

(5A)

इमेषु नैयः। यंति वीतये। सोमासः। इधिः आश्चिरः॥१॥ तं। कृत
 स्या पीतये। सद्यः। वृद्धः। अज्ञायथाः। इंद्राज्ये आया। सुकृतो इति सुकृ
 तो। आल्वा। विश्वं त्रु आश्रवः। सोमासः। इंद्र। गिर्वणः। शाते। संत्रु
 प्रः। चेतसा लं। सोमाः। अवीरधन्। लं। उच्छ्रात् कृतो इति शत
 कृतो। लं। वृद्धे त्रुनः। गिर्वण आश्चितः। इतिः। सत्रे त्रा। इमेषा वाजः। इंद्रः। सह
 लिणः। यस्मिन्। विश्वानि पौर्या। मानः। मृत्याः। अभिदुहन्। त्रूना मां
 द्रु। गिर्वणः। इंश्वानः। यवया। वधम्॥२०॥ युजंति। बृंधा। अरुषा। चरत्राप

(6)

प०प०
॥५॥

शितरुषुषः। रोचना। दिवि। युंजन्ति। अस्याकाम्या। हरीतन्ति। ॐ
 विक्षिसारथो। गोणा। धूकूरतानुवाहसा। केतुमा। कृष्णवरुअ
 केतवैपैत्रः। मर्याः। अपैत्रसे। स। उषतः। भिः। अजायथाः। जाता।
 अहाखधामा। अनु। पुनः। गर्भुत्वं। आ। इरिय। इधानाः। नामायज्ञि
 यम। वीलु। चित्र। आरुजलु। भिः। मुहा। चित्र। इद्वावक्षिः। अविं
 दः। उस्त्रियाः। अनु॥२॥ देव। यतः। यथा। मतिं। अछ। विदतः। वसुंगि
 रः। महा। अनुषता। श्रुतमा। इदेण। संहित्वा। विमानः। अवि ॥५॥

(6A)

भ्युपा। मुंहृति। समानः वर्चसा। अनवद्यैः। अचिद्युः पिः। मखः। स
 हेसता। अन्तिगणैः। इद्वस्याकाम्यैः। अतः। पुरिः ज्ञना। आग्नि।
 दिवः। वा। गेत्रतात्। अधिसं। अस्मिन् क्रञ्जते। गिरः। इतः। वा। सातिं।
 ईमेहे। दिवः। वा। पर्णिवात्। अधिः। इदं। महः। वा। रजसः॥१२॥ इदं।
 इता। गथिनः। ब्रह्मता। इदं। अकेभिः। अकिञ्चिः। इदं। वाणीः। अवृषता।
 इदः। इता। हयोः। सत्ता। समर्पनश्च। आ। वृत्तः। वृज्ञी। हि
 रुण्ययः। इदं। हृषीयात्क्षसा। आ। सर्वम्। गेहयता। दिवि। विगोभिः।

(2)

प० प्र०
॥६॥

अदिं एरयत्। इंद्रा वाजेषु नः। अवासहस्रः प्रधने षुचा उयः। ॐ०
 उग्राभिः। कृतिः भिः। इंद्रा वया महाभ्यनो इंद्रा अर्भा हवा महो युजः।
 वत्रेषु वज्ञिणम्॥१३॥ सः। नः। वषना अमुचरुं। सत्रा। हावना अपा।
 वृधि। असम्भ्या। अप्रतिः स्तुतः। तुजे अनुजो या उत्तु तेरा मोमाः।
 इदृस्या वज्ञिणः। ना विध्ये। असा सुकृतिः। वषा। वृषा। इवा वे।
 सगः। कृष्णः। इयर्त्ति। ओज्जसा। इश्वानः। अप्रतिः स्तुतः। यः। एकः।
 चर्षणी नां। वसु नां। इरज्यति। इंद्रः। पंचाक्षिती नां। इंद्रा वः। विश्वतः। ॥६॥

(८)

परिहवामहे। जनेभ्यः। ऊस्माकं। अरुकं। केवलः॥४॥ आदिंद्रा।
 सानसिंरयिम्। सःजित्वाना। सदाऽसहम्। वर्षिष्ठम्। ऊतये। भरनि।
 येन। मुष्टिः हत्यया। निवृत्ताः। रुणधामहे। लाऽऊत्तासः। निवैता।
 इंद्र। लाऽऊत्तासः। आवयम्। वज्ञायना। ददीमहि। जयेम। संयुधि।
 सृधः। वयम्। शूरभिः। अरुभिः। इंद्र। लया। युजा। वयास। सत्यामाष
 तन्यतः। महान्। इंद्रः। पुरः। च। तुमहिः। लं। अरुक। वृजिणो। द्योः। नप्र
 थिना। शवः॥५॥ समुऽहे। वायेआशता। नरः। तोकस्य। सनितो।

(8)

प० प्र०
॥७॥

विप्रासः। वा। धिया। यवः। यः। कुक्षिः। सोमः। पात्रमः। समुद्रः। इव। पि ॥८॥
 न्वते। उक्तः। आपः। नाका कुदः। एव। हि। अस्य। सुवर्तता। विश्रुती। गो
 मती। मही। पका। शाखा। नाद। शुष्ठेण। एव। हि। तो। विश्रुतयः। ऊतयः। इंद्रा
 माः। वते। सद्यः। चित्र। संति। द्वा। शुष्ठेण। गकाम्या। लोमः। उन्छु। चांश्या।
 इंद्राया। सोमः। पीतये॥९॥ इंद्र। आ। इहि। मत्सि। अंधसः। विश्वेमिः। सो
 मपर्वः। भिः। महान्। अभिष्टिः। ओजसा। आ। ई। एनं। सरजता। सुतो। मं
 हिं। इंद्राया। मंहितै। चक्रिं। विश्वानि। चक्रये। मत्स्वा। सुश्रीप्रामंदिः

अ०१

(8A)

भिः। स्तोमेभिः। विश्वः चर्षणे। सच्चा। एषु। सवनेषु। आ। अस्यां इंद्र।
 ते। गिरः। प्रतित्वा। उत्तर। अहा सत्ता। अजोषाः। वृषभां पतिं। संचोहया।
 चित्रां अर्वाक्त। गधः। इंद्रावैष्यम्। असत्र। इत्तरते। विः। मुप्रमु॥४७॥
 अस्मान् सुतत्रा। चोहया। इंद्रागण्यारम्भतः। तुविः। द्युम्नायत्रासतः।
 संगोः। मत्ता। इंद्रावाजः। वत्ता। अस्मेऽप्ति। एषु। अवः। कृहत्। विश्वः। आ
 युः। धेहि। अस्ति। अस्मेऽप्ति। धेहि। अवः। कृहत्। द्युम्नासहस्रः। सात
 मां। इंद्रात्ताः। रथिनीः। इषः। वसोः। इंद्रावसुः। पतिं। गीः। रमिः। गुणंतः। क्र

(9)

प० प्र०
॥८॥

ग्नियं होमागंतारं ऊतये। सुतेः सुतेनिः औकसे। ब्रह्मा वृहते।
 आ। उर्त्र। अ॒रिः। इङ्द्रोया श्रूषं। अ॒र्चति॥ ८॥ गायंति। खा। गायत्रि
 णः। अ॒र्चन्ति। अ॒र्कम्। अ॒र्किणः। ब्रह्मा णः। खा। शृतकौ। इ॒ति शृतः
 कौ। उत्र। वंशमः। इवायमि॒र्गयत्र। सानोः। सानुः। आ। अ॒रुहत्र। शृणि
 अ॒सृष्टा कै॒र्वम्। अ॒र्थम्। अ॒र्चति। यृथेना। वृष्णिः। ए॒जति। यु
 ख्व। हि। कै॒शिना। हरी। इ॒ति। वृषणा। कृ॒श्य। प्रा। अ॒र्थातः। इङ्द्रा सोमः
 पाः। गि॒रम्। उपः। अ॒र्तिम्। चृरु। आ। उ॒हि। स्लोमा न्। अ॒मि। स्वरु। अ॒मि। ॥८॥

अ०१

(9A)

गृणीहि।आरुवाब्रह्माचानः।वसोइति।सचाइंदायज्ञम्।चावर्द्धे
याउन्न्यु।इंद्रायांस्यावद्वेनम्।पुरुनिः॥सिधेऽशक्तः।यथा।सुनेषु
नः।रणत्।सर्वेषुचातम्।इत्त्रासति।त्वार्देमेहोत्तागयोत्तासुऽवीर्यो
सः।शक्तः।उत्तानः।शक्तत्।इंद्रभवसुहयमानः॥५८॥सुऽविवृतम्।
सुनिः॥अजं।इंद्रात्वात्तात्तरायशः।गवाम्।अपात्रजम्।वृधि।
कृषुषापाधः।अदित्वः।गहि।त्वारेदसीइति।उभेइति।कृघायम्
ण।इत्वतः।जेषः।स्वः।खतीः।अपः।संगः।अस्मभ्य।धूनुहि।आश

(८)

प० प्र०
॥२॥

तेऽकर्ण। शुद्धिः हवम् नु चित्रा दधि वासे गिरः। इंद्रा स्तो मां इमां म
 मां कृष्णायुजः। तित्रा अंतरम्। विद्वा हि त्वा। वृषन् तम्। वा ज्ञेषु हव
 नः। श्रद्धतम्। वृषन् तमस्याहूमहे। उत्तिं सहस्रः सातमां आत्मुनः।
 इंद्रा कौशिका मंदसान। सुना पिव। नव्या आयुः। प्राप्तु तिरुकृष्णा।
 सहस्रः सांकृषिं परि। त्वा। गिरेण। गिरः। इमाः। भृत्यु। विश्वतः। वृद्धः
 आयुम्। अत्मुष्टुष्टयः। जुष्टा। भृत्यु। जुष्टयः। ॥२०॥। इंद्रा। विश्वा। अर्वी
 वृधत्वा। समुद्रव्यचसम्। गिरः। रथिः। तम्। रथिना म्। वा ज्ञानं। सत् ॥५ ॥२॥

अ०१

(५८)

तः आहवना दीदिः वुः प्रतिः स्मारिषतः इहा अग्ने त्वम् गरुक्षस्तिनः
अग्निका अग्निः सं इध्यत्रो कविः गृहः पतिः युवा हव्यः वादा इ
इः आस्यः॥ इति कविं अग्निं उपास्तु हि सत्यः धर्माणं अध्वरे देवं
अमीवः चातनायः त्वम् अग्ने त्वा हविः उपतिः इति देवा सुपर्यति तस्या
स्माप्तः अवित्ता भवायः अग्निं देवः वीतया हविष्यान् आविवास
ति तस्मै पावका मृलया सः नः पावका दीदिः वुः अग्ने देवा न् इहा
आवहा उपायज्ञा हविः चानुः सः नुः स्तवानः आभरागायुत्रेण।

(11)

४० प्र०
॥११॥

न वीय सा रथिं। वीरः वती माऽधं। अग्ने। शुक्रेण। गोचिषा। विश्वामिः।
 देवहूति भिः। इमां स्तोमं। जुषस्त्रानः॥२३॥ सुः समिद्धः। नः। आवृह।
 देवान्। अग्ने। हविष्वतो। होतरिति। पावक। यज्ञा। चामधुः। मंत्रात् नृः।
 नपान्। यज्ञम्। देवेषु नः। कवे। अद्या कृषुहि। वीतये। नग्रां सं। इह।
 प्रियम्। अस्मिन्। यज्ञो उपा कृय। मधुः। जिङ्क। हविः। कृतो। अग्ने। सुखः।
 तमि। रथो। देवान्। दुलितः। आवृह। अस्ति। हाता। मनुः। हितः। सूर्णीता।
 बुहिः। आनुषका। घटः। एषं। मनीषिणः। यत्र। अमृतस्य। चक्षणो। वि। ॥११॥

५०१

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००९ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com